

Sygn. akt IV KS 10/22

POSTANOWIENIE

Dnia 12 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie T. K.
oskarżonego z art. 278 § 1 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 12 maja 2022 r.
skargi prokuratora
na wyrok Sądu Okręgowego w S.
z dnia 22 lutego 2022 r., sygn. akt II Ka [...]
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w E.
z dnia 26 października 2021 r., sygn. akt II K [...]
i przekazujący sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

postanowił

oddalić skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w E. wyrokiem z dnia 26 października 2021 r., sygn. akt II K [...] uznał T. K. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu wyczerpującego dyspozycję art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to z mocy art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 57b wymierzył mu karę 7 miesięcy pozbawienia wolności. Nadto orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody.

Od wyroku tego apelację wniósł obrońca oskarżonego zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu obrazę art. 350 § 3 k.p.k. w zw. z art. 353 § 3 k.p.k., polegającą na zaniechaniu doprowadzenia oskarżonego pobawionego wolności na

termin rozprawy pomimo, iż zgłosił on taki wniosek w ustawowym terminie 7 dni od dnia zawiadomienia go o planowym terminie rozprawy, co doprowadziło do pozbawienia oskarżonego prawa do obrony w niniejszym postępowaniu oraz art. 353 § 1 k.p.k. polegającą na niezachowaniu minimum 7 dniowego terminu pomiędzy zawiadomieniem oskarżonego o terminie rozprawy, a dniem jej odbycia, co doprowadziło do uniemożliwienia jego skutecznego doprowadzenia i udziału w rozprawie.

Podnosząc powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji.

Wyrokiem z dnia 22 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w S. w sprawie o sygn. akt II Ka [...] zaskarżony wyrok uchylił i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w E. do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wyroku sąd ten wskazał, że podstawą wydania wyroku kasatoryjnego w tej sprawie była konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. W ocenie sądu odwoławczego, z uwagi na zaistniałe naruszenia przepisów gwarantujących oskarżonemu możliwość wzięcia udziału w rozprawie, które skutkowały pozbawieniem go prawa do udziału w rozprawie głównej, a tym samym podjęcia czynnej obrony, utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku byłoby rażąco niesprawiedliwe.

Skargę od tego wyroku wniósł Prokurator Rejonowy w E., który zarzucił naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. zd. drugie, polegające na uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w E., mimo braku w zaskarżonym wyroku sądu I instancji uchybień z art. 439 k.p.k. i nieistnienia powodów, dla których konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Podnosząc ten zarzut, prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga na wyrok sądu odwoławczego wniesiona przez prokuratora okazała się niezasadna i to w stopniu oczywistym. Przepis art. 539a § 3 k.p.k. zawiera dwie podstawy skargi na wyrok sądu odwoławczego. Pierwsza podstawa dotyczy naruszenia przez sąd odwoławczy przepisu art. 437 § 2 k.p.k., zaś druga uchybień

określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Nie budzi wątpliwości, że druga podstawa skargi obejmuje li tylko postępowanie odwoławcze, a więc zaistnienia na etapie tego postępowania uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 k.p.k. (por. postanowienie SN z dnia 26 maja 2020 r., I KZP 14/19, OSNKW 2020, z. 6, poz. 18). Dokonując kontroli wniesionej skargi kasatoryjnej Sąd Najwyższy nie stwierdził istnienia – na etapie postępowania odwoławczego – uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k., co musiałoby skutkować uchyleniem wyroku kasatoryjnego niezależnie od zarzutu skargi prokuratora (art. 439 § 1 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.). W tym układzie skarga, aby była skuteczna musiałaby zawierać zasadny zarzut naruszenia art. 437 § 2 k.p.k., a zatem wskazywać na to, iż uchylenie wyroku nastąpiło wbrew tej normie procesowej. Przepis art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. wskazuje, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Oznacza to, że kompetencje Sądu Najwyższego rozpoznającego skargę na wyrok sądu odwoławczego ograniczają się jedynie do zbadania czy sąd odwoławczy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji zasadnie stwierdził, iż w sprawie zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza, albo też, że do uchylenia wyroku doszło wobec wystąpienia przesłanki określonej w art. 454 § 1 k.p.k., bądź też uchylenie wyroku spowodowane było koniecznością przeprowadzenia w całości przewodu sądowego. Stwierdzenie konieczności przeprowadzenia w całości przewodu sądowego, jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi zaś wówczas, gdy orzekający sąd I instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie I instancji (zob. uchwałę SN z 22 maja 2019 r., I KZP 3/19, OSNKW 2019, Nr 6, poz. 31).

Po tych koniecznych uwagach odnieść trzeba przypomnieć, że sąd odwoławczy uznał, że utrzymanie zaskarżonego apelacją obrońcy wyroku w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, jako że oskarżony pozbawiony został prawa do

udziału w rozprawie, a tym samym podjęcia czynnej obrony polegającej m.in. na możliwości przedstawienia własnych racji. Zdaniem tego sądu nie ma wątpliwości, że w realiach tej sprawy sąd I instancji nie był uprawniony do prowadzenia rozprawy pod nieobecność oskarżonego, a skoro tak, to konieczne było uchylenie zaskarżonego wyroku i przeprowadzenie sprawy po raz kolejny w całości przed sądem *meriti*.

Ze stanowiskiem tym nie zgodził się autor skargi zwracając uwagę w jej uzasadnieniu na to, że obecność oskarżonego na rozprawie nie była obowiązkowa co powoduje, że w tym przypadku o zaistnieniu bezzwzględnej przyczyny odwoławczej nie może być mowy. Ponadto w swojej argumentacji skarżący powołał się również na możliwość uzupełnienia postępowania dowodowego w toku postępowania odwoławczego poprzez odebranie wyjaśnień od oskarżonego.

Ustosunkowując się do tak określonego zarzutu trzeba wskazać, że skarżący pominął istotną okoliczność a mianowicie to, iż sąd odwoławczy stwierdził, że uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi rejonowemu wynikało nie tyle z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. co z potrzeby powtórnego, prawidłowego tym razem, przeprowadzenia przed sądem rejonowym wszystkich czynności dowodowych zawnioskowanych w akcie oskarżenia. Nie ma przecież wątpliwości co do tego, że skoro w dniu rozpoznania sprawy przez sąd rejonowy, tj. 26 października 2021 r., siedmiodniowy termin pozwalający oskarżonemu na złożenie wniosku o jego doprowadzenie jeszcze nie upłynął, a jednocześnie w aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek informacji ze strony Administracji Aresztu Śledczego czy też oskarżonego o sposobie realizacji przysługującego mu prawa do złożenia wniosku o doprowadzenie na rozprawę, to znajdujący się w protokole rozprawy (k. 68) zapis stwierdzający, że zawiadomiony prawidłowo T. K. nie wnosił o doprowadzenie, nie polega na prawdzie. Z materiału aktowego wynika też, że oskarżony bezzwłocznie, bo już w dniu doręczenia mu zawiadomienia o terminie rozprawy (22 października 2021 r.) złożył w Administracji Aresztu Śledczego w S. dwa wnioski: o doprowadzenie go na termin rozprawy oraz wyznaczenie mu obrońcy z urzędu (k. 74-75). Trafnie więc ustalił sąd odwoławczy, że przystępując do rozpoznania sprawy w tym dniu sąd I instancji pozbawił oskarżonego możliwości osobistej realizacji przysługującego mu prawa do obrony,

skoro nie miał wiedzy czy oskarżony złożył wniosek o doprowadzenie go na rozprawę, czy też zrzekł się takiego prawa. W efekcie tego sąd pierwszej instancji mając wiedzę o tak krótkim terminie pomiędzy doręczeniem zawiadomienia o rozprawie oskarżonemu przebywającemu w areszcie a terminem rozprawy, przeprowadził całe postępowanie dowodowe pod nieobecność oskarżonego pozbawiając się wiedzy, czy oskarżony złożył wniosek o jego doprowadzenie na rozprawę, a także uniemożliwiając rozpoznanie wniosku, gdyby takowy został przez oskarżonego w terminie złożony. W tej sytuacji jasne jest, że odebranie przez sąd odwoławczy wyjaśnień od oskarżonego, jak to sugeruje skarżący w swojej skarze, nie stanowi o konwalidacji uchybienia, albowiem całe przeprowadzone postępowanie na rozprawie (cały przewód sądowy) nie miało charakteru postępowania rzetelnego. Koniecznym jest przecież przeprowadzenie na nowo wszystkich czynności procesowych, a więc nie tylko dowodów przeprowadzonych bezpośrednio (przesłuchanie oskarżycielki posiłkowej), ale również tych ujawnionych w toku rozprawy (zeznania świadków). Z tego powodu wyrok sądu odwoławczego nie może zostać uchylony, a treść skargi prokuratora dowodzi, że nie rozumie on istoty uchybienia, które spowodowało konieczność uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji.

Z tych powodów orzeczono jak w postanowieniu.

a.s.